

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Keskuskauppakamari pitää hyvänä, että koulutuspoliittinen selonteko laaditaan. Suomen tulevaisuuden menestyksen ja kansainvälisen kilpailukyvyn ratkaisee osaaminen. Osaaminen on myös ainoa täysin omissa käsissämme oleva globaali kilpailuetu, josta Suomi on myös kansainvälisesti tunnettu. Osaamiseen liittyen olemme valtavan murroksen edessä: digitalisaatio ja teknologian nopea kehitys muuttavat kaikkien töiden sisältöä ja jatkuva elinikäinen oppiminen vahvistuu työelämän normina.

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan selonteko jättää liian vähälle huomiolle sen yhä tiiviimmän yhteistyötarpeen, jota työelämän ja oppilaitosten välillä tulevaisuudessa tarvitaan. Selonteko ei tunnista riittävällä tavalla sitä merkitystä, joka osaamisella ja toimivalla koulutusjärjestelmällä on yritysten kilpailukyvyn ja sitä kautta koko yhteiskunnan menestymisen ja hyvinvoinnin kannalta.

Toisena keskeisenä huomiona Keskuskauppakamari esittää, että kansainvälisyys ja Suomen tarve voimakkaalle kansainvälistymiselle jää selonteossa liian vaatimattomaan rooliin. Kansainvälistyminen ja kansainvälisten osaajien houkuttelemisen Suomeen vaatii, että koko koulutusjärjestelmämme aina varhaiskasvatuksesta lähtien muuttuu kansainvälisemmäksi. Tarve esimerkiksi englanninkieliselle koulutukselle kasvaa kaikilla koulutusasteilla merkittävästi.

Selonteko tuntuu muutenkin käsittelevän koulutusjärjestelmään liian suljetusta näkökulmasta. Varsinkin korkeakoulutuksen ja tutkimuksen osalta tavoitteena tulisi olla kansainvälisen tason laatu ja vaikuttavuus.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan selonteon visio on kannatettava, mutta se vaatii täydentämistä.

Ennen kaikkea visioon tulisi lisätä koulutuksen ja tutkimuksen yhteys työelämään. Visio ei nykyisessä muodossaan huomioi riittäväällä tavalla koulutuksen ja tutkimuksen yhteyttä elinkeinoelämän osaamistarpeisiin, yhteiskunnan aineelliseen menestymiseen ja taloudellisen hyvinvoinnin luomiseen. Osaavan työvoiman saatavuus on yritysten kilpailukyvyn keskeinen tekijä, joka ratkaisee koko Suomen menestyksen ja hyvinvoinnin tulevaisuudessa.

Toinen merkittävä puute visiossa on kansainvälisyys. Kansainvälistyminen ja onnistuminen kansainvälisten osaajien houkuttelemisessa Suomeen, on kohtalon kysymys tulevaisuutemme kannalta. Tämän tulisi näkyä vahvasti tavoitetilassa, joka kohti 2040-lukua asetetaan.

Lisäksi visiossa tulisi nostaa vahvemmin ja laajemmin esiin digitalisaation mahdollisuudet, esim. koulutuksen saavutettavuuden parantamisessa, koulutustarjonnan laajentamisessa sekä kansainvälisessä yhteistyössä.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa luodaan vahva osaamisen perusta niin, että jokaisella peruskoulun päättäneellä on tarvittavat taidot ja oppimiskyky pärjätä toisen asteen opinnoissa.

Selonteossa kuvattu suomalaisnuorten osaamistason lasku lukutaidossa, matematiikassa ja luonnontieteissä, on huolestuttavaa. Sen lisäksi, että selonteossa esitetään keinoja lukutaidon parantamiseen, pitäisi selonteossa esittää toimenpiteitä myös matemaattisten ja luonnontieteen taitojen vahvistamiseksi.

Keskuskauppakamari pitää erittäin kannatettavana tavoitetta nostaa lasten varhaiskasvatuksen osallistumisaste muiden Pohjoismaiden tasolle. Selonteossa ei tule Keskuskauppakamarin mukaan ottaa kantaa siihen, tuottaako varhaiskasvatuksen julkinen vai yksityinen sektori.

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Keskuskauppakamarin mukaan selonteon linjauksia toiseen asteen koulutukseen liittyen tulee uudelleen harkita. Selonteon näkemys lukio- ja ammattikoulujen raja-aitojen madaltamisesta sisältää ongelmia.

Vaikka jonkin asteinen yhteistyön tiivistäminen lukio- ja ammattikoulujen välillä voi olla kannatettava, on erittäin tärkeää, että molempia koulutusmuotoja kehitetään omina, itsenäisinä kokonaisuuksinaan. Molemmilla koulutusmuodoilla on omat toisistaan poikkeavat tavoitteet ja tehtävät. Ammatillisen koulutuksen tärkeänä tehtävänä on tuottaa osaavaa työvoimaa yritysten tarpeisiin, eikä tätä perustehtävää tule sumentaa.

Suurimpana puutteena Keskuskauppakamari näkee, että selonteko on kirjoitettu peruskoulun päättävien nuorten näkökulmasta, vaikka suurin osa ammatillisen koulutuksen opiskelijoista on aikuisopiskelijoita. Ammatillisella koulutuksella on merkittävä rooli muunto- ja täydennyskoulutuksissa ja osaamisen kehittämisessä työuran eri vaiheissa. Ammatillinen koulutus on myös tärkeä väylä työttömille takaisin työelämään. Tämä tulee huomioida vahvasti selonteossa.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Keskuskauppakamari kannattaa tavoitetta siitä, että vähintään 50 prosenttia ikäluokasta suorittaa korkeakoulututkinnon ja kannattaa lämpimästi korkeakoulujen lisäaloituspaikkoja ja niiden suuntaamista painotetusti niille aloille ja aloille, joilla on koulutuskysyntää ja joilta työllistytään hyvin.

Tavoite korkeakouluopintojen nopeuttamisesta ja turhien välivuosien karsimisesta on myös erittäin kannatettava.

Keskuskauppamari mielestä tavoite siitä, että ulkomaalaisten opiskelijoiden osuus kasvaa 15 prosenttiin kaikista tutkinto-opiskelijoista vuoteen 2030 mennessä on erittäin hyvä. Selonteon kirjaukset opiskelijoiden ja tutkijoiden maahantulon houkuttelemiseksi ovat muutenkin erittäin kannatettavia.

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

-

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Jatkuvan oppimisen osuus selonteossa on vielä toistaiseksi hyvin puutteellinen. Keskuskauppakamari esittää, että jatkuvaan oppimiseen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä täydennetään parlamentaaristen linjausten pohjalta selonteon kaikkiin osiin. Jatkuva oppiminen tulee olemaan koko koulutusjärjestelmää koskeva asia, eikä sitä tule selonteossakaan käsitellä pelkästään erillisessä osiossa.

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

-

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

**Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät.
Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat**

Keskuskauppakamarin mukaan tilannekuva on hyvä. Tilannekuva olisi kuitenkin loogista sijoittaa selonteon alkuun vision jälkeen, ei loppuun. Tilannekuvan pitäisi luoda se konteksti, jonka pohjalta linjataan niitä muutoksia ja toimenpiteitä, joilla alussa määritelty visio saavutetaan.

Sipola Johanna
Keskuskauppakamari